

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.
Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium:
ide kel: küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Háború — háborúság.

Ki idézte fel a világháborút? ezen rágódik az egész világ.

Nem a mi hivatásunk ennek eldöntése, mert mi a kulisszatitkokat nem ismerjük, mi csak a külső jelenségekből ítélhetünk.

Logikus következtetéssel azonban arra a megállapodásra jutunk, hogy mi aligha. Nekünk és Német, Török szövetségeseinknek nem voltak hódító céljaink, ellenben ellenfeleinknek kész felosztó programjuk volt, amit nem is tagadtak egy percre sem.

Anglia a világalomért, Franciaország Elzászáért, Szerbia Dél-Magyarorszáért és a tengerpartért, Olaszország az adriai-molókért és ennek kulcsáért Triesztért, továbbá Dél-Tirolért, Oláhország Erdélyért egészen a Tiszáig, Oroszország a Dardanellákért, Konstantinápolyért, Örményországért, Galiciáért és Bukovináért indultak harcba, s az új alakulat térképen közkézen forgott, sőt az iskolák tananyagát képezte.

Ezek az ábrándok nem valósulhattak meg, ellenben úgy festenek, mint az eszményi tájak képe a holdból — ami nem csekély örömről.

Nem mi vonultattunk fel 4 és fél millió szuronyt már áprilisban ellenségeink határán, nem gyilkoltuk le más országok uralkodó hercegét, nem mi zártuk el a tengerekhez vezető utakat, nem mi íteltünk éhhalálra 120 millió embert.

Nem mi kenyereztünk le szövetséges népeket, hogy legyenek hitszegő orgyilkosok, nem mi avatkoztunk más országok belügyeibe, nem mi utaztattunk titkos vigéceket, hogy lázítsanak és a világ közvéleményét félre vezessék, nem a mi rubeljeink gurultak már évtizedek óta más országok népeinek megvesztegetésére. Nem a mi bombánk csattant el Bukarestben, nem Oroszországban folyt le a schizma per. Mi csak élni akartunk úgy, amint ezt Isten adta jogunknál fogva el-

várhattuk, s ha fegyvert kovácsoltunk, életünk védelmére tettük.

Mi csak az életünket védtük a reáktörő rablógyilkos csordák ellen.

Ez az önvédelmi harc adta meg az erkölcsi tartalmat a mi ügyünknek, s ez adta azt az elszánt, kétségbeesett ellenálló képességet, hősi lendületet katonáinknak.

Nincs köztünk egy sem, akinek valakije vérrel ne áldozott volna ezért az ügyért, nincs köztünk egyetlen emberi érzéssel felruházott lény sem, aki ezt kívánta volna, vagy csak egy percig hinni szerette volna.

Nem mi diktáljuk, mikor legyen ennek vége, a mi kötelességünk életünk, vagyunk, szentföldünk, utódaink jövőjének védelme körömszakadtig, ha fegyverünk elfogy, karmainkkal és fogainkkal.

Hogy célt érzünk, ahoz csak kitartás kell, mert akinek igaza van, az kitartóbb a türesem és szenvedésben, az életét is megnyugvással áldozza fel.

Embereinkben meg is van az odaadó harci-készség, a hazaszeretetből fakadó legnagyobbfokú önfeláldozás, mert tudja az utolsó közlegény is, hogy amint fegyverét eldobta — hazája elveszett. Tűzhelyeinket feldőlnek, termőföldrünket elpusztítják, asszonyainkat, leányainkat durván bántalmazzák.

Nekünk harcolni kell, míg ellenfeleink rablószándékukról le nem mondanak, míg fegyverüket hüvelybe nem dugják.

Akkor minden tisztességes ember „álljt“ parancsol, mert egy elhódított tartomány nem ér fel egy honvédünk kiontott vérével, viszont egy ártatlanul kiontott muszka katona vérével sem áldozzuk fel ezért.

Mialatt odakünn patakokban folyik a vér, mialatt emberek a halálos félelem szorongatott érzését szenvedik már harmadik éve, ide haza sem csekélyebb háborúság folyik.

Elfojtott dühvel, vad indulattal, gyűlölködéssel emberek rontanak egymásnak.

Ezeket a harcokat vér nélkül vívják, de nem kisebb elszántsággal, s bár az izmok és csontok nem zúzódnak, de a seb épp olyan mély, mint amit a golyók és vasak ejtenek.

Egy vigasztalásunk lehet csak.

Akit igazságtalanul ér a vágás, arról lepattan s megsebzí a támadót.

Krisztus volt az, aki ezt az örökös háborúságot az emberek lelkéből kiirtani óhajtotta, s felállította a legmagasztosabb tant: „Szeresd felebarátodat, s bocsáss meg ellenségeidnek“.

Az ember gyenge, sokszor eltévelyedik, s hogy ez be ne következzen, a lekipásztor hivatása, hogy erre hívőit figyelmeztessen, tanítsa, oktassa, s tiszta életének példaadásával serkentse.

A fogékony lélek ezeket a tanokat be is fogadja, s úgy rendezi életfolyását, hogy az Istennek tetsző legyen.

Így kell azt rendezni különösen azoknak, akik életüket ezen tanok terjesztésére szentelték, mert különben a papi foglalkozás kenyér keresetté alacsonyul, megbotránkosztást vált ki.

Akik hivatta vannak az ellenőrzés gyakorlására, azok arra is ügyelnek, hogy a palást tiszta legyen, mert csakis a tiszta palást enyhében virágozik a szív és értelem nemes virága, a sárral beszennyezett árnyékában — gaz és dudva terem.

Saját lelki szegénységét, lelkének silányságát, gondolkodásának alacsonyságát árulja el, aki minden jó és nemesre való törekvést hiúságból eredőnek, esetleg külsőhatásvadászatnak tüntet fel.

Sokan nem érik azt fel ésszel, hogy vannak lelkek, akiknek belső életszükséglet a jó, a nemes gyakorlása, az önzetlen munka elvégzése, a mások bajával való foglalkozás.

Ez épp oly karakterisztikon, mint a gonosz hajlam.

Az egyik nem élhet jó cselekedet nélkül, míg a másikat a börtön- és akasztófától való félelem sem tartja vissza a gonosz cselekedettől.

Ki az, aki belelát mások belsejébe, lelki világába? vajjon ezen betekintés nélkül szabad-e valakit gyanúval illetni, s jó cselekedetéért, nemes törekvéseért sárral megdobálni?

Az ilyen példa visszarettent minden nemesen érző és cselekvő, áldozatkész embert, mert hiszen éppen az ilyen emberek a sértegetésre erősebben reagálnak.

Éppen a lelkészek figyelmét kívánom felhívni, hogy a rossz példaadás métegyezze meg a lelkeket, s ettől Isten óvja meg keresztyén egyházunkat.

Szomjas Gusztáv.

Tárca

A bibliai számok és a Kabbala.

(Folytatás.)

A keresztyén egyházban különösen a gnosztikusok foglalkoztak sokat a számok bűvös jelentéséről való tannal, ami, mint pogány babona, miatt több egyházi író, péld. Tertullian is keményen megtámadta őket.

Az az eljárás, mely szerint az abc betűit használták bizonyos sorrendben a számok jeléül, valószínűleg zsidó eredetű, de meglehet az is, hogy a görögöktől való, akik mikor némely emlékek szerint bizonyos számjeleket is használtak, ezek mellett Kr. e. 300 körül az abc betűivel is jelezték a számokat. Az izraeliták 22 betűvel végezték ezt, az 1-től 400-ig való számok jelzésére. Később hozzávették még öt betűnek második (a szó végén előforduló) alakját, s így jelölték a számokat 900-ig. A görögök pedig 24 betűjükhöz három külön jelt kapcsoláltak, és így tüntették elő a számértékeket, szintén 900-ig. Ugyanígy jártak el az arabok, míg a rómaiak számjeleit a számnevek kezdőbetűi alkották.

Természetes dolog már, hogy az a tapasztalat, mely szerint a legkülönbözőbb népek bizonyos számokat — és pedig a legtöbb esetben ugyanazokat —, valami kiválóbb előszeretettel használták és alkalmazták, egészen önként vezetett át arra a kérdésre, hogy vajjon eme bizonyos számoknak, természetüknél fogva, nincsen-e csakugyan valamely olyan meghatározott szimbolikus jelentőségük, amelynek többé vagy kevésbé tudatos észleletéből volna kimagyarázható az azok iránt való kiválóbb előszeretet? Különösen akkor állhat pedig elő ez a kérdés, ha valamely számnak gyakoribb alkalmazása valamely népek vallásos hitével, általa szentnek tartott dolgokkal és cselekvényekkel állott összeköttetésben. Abból a kísérletből, hogy ezeknek az ú. n. „szent számoknak“ tulajdonképeni jelentőségét kimagyarázzák, önként következik az, hogy általában minden, gyakrabban használt számnak határozott szimbolikus jelentőséget tulajdonítsanak. A bibliai exegesis területén az ilyen törekvések csakhamar erős támaszra találtak abban a körülményben, hogy bizonyos számokat tényleg „szent számok“ gyanánt észlelhettek a bibliában, továbbá hogy a zsidó exegeták a betűk számértékének alapján egyes szavak misztikus magyarázata iránt különös előszeretettel viseltettek, amire a Jelenések könyve 13, 18 magyarázatánál a keresztyén exegeták előtt is alkalom nyílt, és harmadszor, mert ott állott az exegeták előtt a görög bölcséletnek a számokról és a számviszonyokról, mint a világegyetemben levő minden rend alapjáról való eszméje és felfogása. Az apokrif Bölcsesség könyve azt mondja (10, 11), hogy Isten a világtéremtés alkalmával minden dolgot „mérték és szám és súly szerint

rendezett"; és mikor Pythagoras szerint „a szám a dolgok principiuma”: ezt keresztyén nyelvre úgy fordították le, hogy Isten az üdvoekonomiában és térben, időben és tárgyokban juttatott bizonyos rendelkezéseket érvényre. Az a vagy, hogy feltalálják azokat a törvényeket, amelyekre e rendelkezések alapítottak, vezetett rá a keresztyén theologia világában is a kabbalának valamely olyan fajtájára, mely épen nem állott távol az általunk ismertetendő zsidó kabbalától, s amelynek még ma is meglehetősen számú követője van, akik mindnyájan azt vitatják, hogy egyedül csak ők képesek kabbalisztikus mesterkedéseik által a szentírás mélyeinek mélyére igazán behatolni, folyton új és új „signaturákat” fedezvén föl a szentírásban, ennek magyarázhatására.

Hogy a szentíratot józan komolysággal fejtegethessük, először is azt a kérdést kell eldönteni, hogy egyáltalában találunk-e a bibliában bizonyos számoknak olynemű használatára, amely kétségtelenné tenné, hogy azoknak bizonyos szimbolikus és pedig vallásosan szimbolikus jelentőségük van, amelyről nemcsak maguknak a szentíróknak volt tudomásuk, hanem amelyet olvasóik is, minden további magyarázgatás nélkül, egyszerre tudtak és értettek? Ekérdésre csak azt felelhetjük, hogy a bibliában a 7, a 12, a 10 és a 3 számok kifejezetten szimbolikus, szent számok gyanánt tűnnek szemeink elé, aminek meg van a maga számtani, történeti s egyzersmind természettani alapja is, úgy, hogy az ókor egész területén a legkülönbözőbb népek életében, mint „jelentőségteljes számok” nagy szerepet játszottak ezek. A 7-es szám a 7 bolygót, a hétnapos holdváltozatokat, a 12 az év hónapjainak számát; a 3, mint a legegyszerűbb számesoport a háromszöget, mint legegyszerűbb területet, s ismét a 7, mint egy közbevetett tag által egybekötött kettős legegyszerűbb számesoportot, s a 12, az első négyféleképen (6-tal, 4-gyel, 3-mal és 2-vel) osztható számot, s a 10 a teljes számrendszer alapját juttatván az emberek eszébe. Amihez aztán nagymértékben hozzájárult az is, hogy különösen e számoknak a bibliában előforduló számok között határozottan kiválóbb jelentőségük, magasabb jellegük van, amivel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy ahol csak előfordulnak e számok a bibliában, mindenütt valamely rejtett, misztikus utalást kellene keresnünk azok szimbolikus jelentőségére, amit ha megenged magának a kabbalisztikus szertelenkedés, a józan írásmagyarázatnak épen olyan joga, sőt kötelessége az ellen tiltakozó szavát fölemelni.

Lássuk hát már azokat a számokat, amelyek a bibliában gyakrabban s bizonyos jelentőséggel és részben mint „szent”, vagy legalább is szenteknek tekintendő számok fordulnak elő. (Folytatjuk.)

Egyház

Az egyházközség kálvini szervezete.

Közeledik a zsinat, illik, sőt szükséges ilyenkor egyházunk szervezetét a kálvini szervezet próbakövére helyezni. Az összehasonlítás bizonyosan sok hiányt fedez fel, hisz itt-ott négyszáz év múltán is igen messze állunk Kálvin egyházalkotmányi elveinek megvalósításától, sőt az irányunk is ahelyett hogy afelé haladna, mind jobban-jobban elfordul attól.

Hogy állanak e tekintetben a mi gyülekezeteink s magasabb egyházi alakulataink? Rosszul! Egyházközségeink működése, a liturgiális és homilétikai teendők végzése az anyagiakban való gondoskodásban kimerül, magasabb egyházi közületeink a bürokratikus egyházi közigazgatás útvesztői között irány nélkül bolyonganak, a gyűléseken sokszor a legfontosabbakról szó sem esik. Pedig csak az egyházközségek beleletébe kellene nézni — nem hétrőfős egyházlátogatási jegyzőkönyvekkel, amelyek szerint ügyis minden olyan gyönyörűen jól megy, — hanem a lélek szemeivel s akkor lehetetlen, hogy meg ne rémüljünk egyházközségeink jövődjére felett s ne látnók a titkos kéz írását: „Mégmértél a fontban és híjával találtattál.”

Kálvin szerint az egyházközségeknek három irányu működése van: Igehirdetés, fegyelmezés és a szegények gondozása. A gyülekezeti munka e hatalmas perspektívája nálunk az igehirdetés megszokott teljesítésében, a közigazgatás akta szerű intézésében s halvaszületett szabályrendeletek gyártásában merül ki. Az igehirdetés bajairól terjedelmes tanulmányt kellene írni, azt e cikk keretében tehát nem is érintem.

Az egyházi fegyelmezés nálunk csak papiroson van az egyházközségi bíróságra vonatkozó törvény §-aiban. Azt szokták erre mentségül felhozni, hogy a mai modern idők szerint rég túlhaladott kérdés már az egyházi fegyelmezés kérdése, sőt mivel a modern államban a bíraskodás alapelve nem a megtorlás, hanem a javítás, nincs is reá szükség, ma már az efféle dolgok kizárólag az állam hatáskörébe tartoznak. Ez azonban mind csak mentegetődzés és a hiányosság takargatása. Az egyházi fenyték az erkölcsi érzést magasabb fokra fejleszti, mint az állami bíraskodás, mert mértéke magasabb, mint az állami bíraskodásé s ítélkezése körébe von olyan dolgokat, ami az erkölcsi érzés fogyatkozására mutat ugyan, de az állam még nem vonhatja büntető eljárás alá. Már csak ezért sem lehet túlhaladott, ellenkezőleg az államra nézve is nagyon fontos az egyházi fegyelmezés s hatalmas segédkezet nyújthat az államnak pl. a fiatalok körüli patronázsszerű eljárásával. Nem is a haladó idő, vagy a modern állami büntetőjogrendszer kifejlődése tüntette el, hanem a hitélet elsekélyedése. A XIX. század húszas éveiben a presbiteriumok még valósággal gyakorolták az egyházi fegyel-

met. de csakhamar elfelejtették e legfontosabb hivatásukat és kiváltképen a nagyobb egyházakban, pusztán a gyülekezet anyagi kormányzásának szerveivé váltak. A század közepén már csak a lelkipásztor gyakorol bizonyos, a rendőri felügyelethez hasonlító, fegyelmezést, míg a század második felében lassankint eltűnik az is. Csakhamar megérezte a fegyelem hiányát az egyház s annak elmaradását nyögi ma is.

Hogy az egyház tagjai ma lélekben szinte eltávolodtak az egyháztól s annyira közönyösek, hogy az egyházat és minden egyházi munkát az emberek nagy többsége haszontalannak tartja, hogy a legtöbben már a egyháznak céltalanságát emlegetik, vagy ha azt tenni nem merik, de felőle úgy gondolkoznak, iránta úgy éreznek, vele szemben úgy viselkednek: az legnagyobb részben az egyházi fegyelmezés elmaradásának, elhanyagolásának következménye. A szekták keletkezése is jó részben erre az okra vezethető vissza.

Az egyház, érezvén az egyházi fegyelem hiányzását, másfajta működéssel próbálta és próbálja a fegyelmezést pótolni. Célszerűnek látszott erre a belmissziói munkálkodás, melyhez talán eleinte túlzott reményeket fűztek. Ha a belmisszió komoly és alapos, akkor tényleg egyik mellőzhetetlen eszköze az egyháznak munkálkodása mezején, de ha csak külső formassággá degenerálódik, visszafelé sülő fegyver. Minden értékessége mellett is azonban, a fegyelmezést nem próbálhatja, mert a belmisszió Krisztus ügyének csak propagálása, míg az egyházi fegyelem Krisztus uralmának külső kifejezése, hogy szent nép és királyi papság legyünk, hogy mi közöttünk Krisztus legyen minden mindenekben. Ugyancsak az egyházi fegyelem pótlását célozná a lelkipásztori gondviselést rendszeressé és intenzívebbé tenni akaró 519—1908. ker. kgy. sz. a. kelt. szabályrendelet. A szabályrendelet a presbitereket is kötelezi a lelkipásztori gondviselés munkájában való részvételre, de több vele az íróasztali és nyilvántartói munka, mint a lélek munkája s így a belső értékkel bíró munka belefut a külső rendtartásba. Inkább kevesebb jegyzőkönyv, jelentés, leltár, statisztika . . . de sok, sok a lélek indításából s a lélek munkájából. Különben is az ilyesmit szabályzatok készítésével elintézni nem lehet, mert hiába ülünk a szabályrendelet megalkotási dícsőség trónján s tesszük fel a szigorú kérdést a nyolcméteres egyházlátogatási jegyzőkönyvben: „Megtartatnak-e pontosan az e-ker.-nek 519—1908. sz. a. kiadott s a paróchiális körökről alkotott szabályrendeletnek utasításai? s megkapván írásban a jegyzőkönyveket, jelentéseket s az igenlő feleletet, megelégedetten gondoljuk: Ejh micsoda szép rend és micsoda élet van a mi egyházközségeinkben . . . mikor mindez csak a türelmes papiroson, a betűkben van meg.

Szabályrendeletek alkotásával az egyházi élet belső bajain segíteni nem lehet. Az alkotott szabályrendeleteket és az életet rendszerint áthidalhatatlan ür választja

el egymástól s a szabályrendeleteket megtartani akaró, pedáns iroda-pap, a mai kor papí ideálja, azt a tátongó ürt merev formalizmussal áthidalja s megkapja felülről: „jól vagyon jó és hív szolgám!” A fő baj a lelkek mélyén van. Az egyháztagok előtt idegen az a gondolat, hogy cselekedeteiket, szándékaikat, sőt gondolataikat és érzéseiket is Krisztus megítélése alá kell helyezni, hogy az élet mindenféle vonatkozásában Krisztusnak kell az irányító szerepet vinni. Lelkétől egészen idegen, hogy az egyház Krisztus nevében vagy szellemében az ő magán ügyének tartott erkölcsi viselkedésére irányító, esetleg kényszerítő befolyással is bírjon. Nincs komoly meggyőződése arról, hogy Krisztus a mi Urunk és Királyunk s hogy e földet Isten országává változtatni, Krisztus uralmát érvényre juttatni az egyház legmagasabb hivatása.

Az egyház tagjainak gondolkozását kell megváltoztatni! Elismerem, hogy ehhez először a lelkipásztori képzésnek is más irányt kell venni, a lelkipásztorokat mélyebb, intenzívebb, komolyabb képzettséggel kell kibocsátani. Elismerem, hogy a komoly belmisszió az eszme propagálása körül sokat tehet, de megoldást egyik sem hoz. A dolog nyitja a hitoktatás és az ezzel kapcsolatos vallásos nevelés, ennek mikéntjétől függ egyházunk jövője. Ha mindennapi iskolában igazi lelkipásztori jellegű, teológiát végzett egyéntől nyer a gyermek alapos hitoktatást s e mellett az egyházi vezetés mellett nő és fejlődik 18. éves koráig, ha kellő komolyságú és alapos volt mind a hitoktatás, mind a vezetés, harminc esztendő múlva ismét eljuthatunk az egyházi fegyelmezéshez és azzal együtt a valóban kálvini gyülekezetekhez.

Munkatársakat, komoly, képzett hitoktatókat a komoly lelkipásztorok mellé, úgy, hogy minden kétezer lélekre legalább egy hitoktató essék. A hitoktatonak feltétlenül teológiát végzett lelkes egyénnek kell lenni. Itt mered felénk a kérdés: honnan veszünk ilyeneket, mikor pap sem akad elég. A nők közül. Meg kell a teológiát nyitni a nők előtt s ha azt elvégezték, hitoktatói oklevelet adni a kezükbe. A hitoktatói pályát az Isten is a nők számára teremtette, hisz az első hitoktatója mindenkinek nő t. i. az édesanya; miért ne lehetnének akkor tudományosan képzett, teológiát végzett, lelkes nő vallásitanítónk és tanárnőink? A nő hitoktatók vallásos, református keresztyén anyákat nevelnének s azok által megújulhatna a magyar református egyház!

A lelkeknek ettől a megújulásától függ, hogy az egyház teljesíteni fogja-e kötelességét a szegényekkel szemben. A lelkek megújulása nélkül minden, bármily sikerült szabályrendelet végrehajtása mellett is, a szegényekről való gondoskodás kevés értékű alamizsnálkodás lesz csupán; míg ha a lelkek megújulnak s az egyháztagoknak valódi keresztyén világnézetük lesz, e téren a hit esodákat művelhet. Ha a hit megújulna, egyházközségeink nem ismernék a szegénységet s nem kellene

felve gondolnunk arra, mi lesz, ha majd meg talál történni az egyház és állam szíjjelválasztása, ami a modern fejlődő élet természetes következménye.

Az egyházközség beléletének felélesztésére s a gyülekezet kálvini jellegének kifejlesztésére a szükséges munkákat ily irányban megtenni, az összeülendő zsinatnak, szerintem, egyik legfontosabb feladata, mert máskülönben egyházi életünk, főképen a nagy gyülekezetekben, üres formalizmussá degenerálódván, nagy egyházaink egyszerűen összeroskadnak, elpusztulnak s mint önmagukkal is jöthetetlen pigra massák vagy a pártoskodás torzsalkodásává, vagy a közöny penészének martalékává lesznek, holott az egyetemes református egyház életerejének kellene lenniök. Még talán nem késő, de itt van a tizenkettedik óra! Videant consules!

Gönczy Béla.

Iskola

Polgári iskolai tanítóságra képesítés.

Egyetemes egyházunk, vagy annak egyik-másik szerve kétségkívül sokat tett a különféle iskolaalakulatok létesítése, fenntartása és fejlesztése érdekében s napjainkban különösebben a polgári iskolák felállítása felé látszik figyelmét fordítani, — mert az idők jelei, mint legelőnkebben érzett, sőt elsőrangú szükség: a polgári iskolák nyújtotta általános műveltséget emlegetik, ezek előnyeire, hasznaira, áldásaira utalgatnak. De amily fokozott érdeklődés és buzgalom jelentkezik arra, hogy a polgári iskolákat kereső igényeket, a nép gyermekeinek művelődési vágyait kielégítse, ép oly kevés figyelem nyilvánul talán abban a részben, hogy főként a leány-polgári iskolák református szellemmel telített, képesítésüket református intézetben nyert tanító- vagy tanárnőkkel legyenek ellátva.

Az egyetlen állami „Erzsébet nőiskola“ Budapestben — mint a múlt iskola évi elég megbízható helyről vett adatok nyomán írhatom — 900 jelentkező közül csupán 46 okleveles tanítónőnek tud helyet biztosítani, akik t. i. az elemi isk. tanítónői oklevél által rendszerint falura szóló élethivatásuk keretei közül kikiváncosnak s a városra, vagy nagyobb községbe jutást biztosító polgári iskolai képesítés megszerzését tüzték ki céljukul. Mert, hogy a szatmári zárdában, a kőszegi és kalocsai róm. kath. intézetekben — talán épen vallásuk miatt — mennyi előítélettel, nehézséggel kell megküzdeni a budapesti intézetből protekció hiányában kimaradt nőtanítóknak, illetve a polgári iskolákra képesítő oklevél után vágyakozó s rendszerint „kötöny“ előmeneteli leányoknak: azt mondani is felesleges.

Ha református polgári iskolák egyre-másra állítanak fel, nemde természetes a kívánság, hogy olyan — mert ma még nincs — újonnan létesítendő intézmények

is legyenek, hol leányaink a polgári tanító- vagy tanárnői magasabb képesítést *református intézetekben* nyerhetik meg. Nem hiszem, hogy a nőnevelés ügyét annyira szíven viselő, érte annyit fáradozott Koncz Aurelné, debreczeni felsőbb leányiskolai igazgatónő ne gondolt volna már ugyanerre, vagy hogy a főbb dignitásokat mind ne is említsem, pl. dr. Juhász Nagy Sándor ugyanottani igazgatótanácsost is, kinek önálló, helyes gondolatait a nőnevelés egyik-másik kérdéséről alkalmam volt közelesen hallhatni, érzéketlenül hagyná egy ilyen igazán hézagpótló, szükséges korszerű intézménynek az eszméje.

Milyen szép dolog lenne pl. az „iskolák városá“-ban: Debreczenben állítani ilyet. Ha van már polgári, felsőbb leányiskola, leánygimnázium, tanítónőképző, mért ne lehetne ugyanott polgári tanító- vagy tanárnőképző is, akár szerves összefüggésben, kapcsolatban a már virágzó régi intézetekkel, akár ezektől különállóan? . . . A debreczeni református egyháznál biznyosan nem hiányzik a megértés. Csak a kezdeményező lépést kell valakinek megtenni; a kivétel módzatait aztán megbeszéljük a hivatottak, Sionunknak debreczeni örálói s erős akarattal, az említettek és más hatalmas tényezők ügyszeretével, teltrekész, lelkes munkájával — a református hívek áldozatkészségét országszerte is figyelembe vehetvén, — rövid időn megeremthetik, életre hívhatják ezt a véleményem szerint igen szükséges új intézményt! Az iskolák városának tanügyre mutató, kulturát jelző fényes csillagainak száma ismét szaporodnék egygyel. Sok református magyar leány, sőt a magyarországi egész reformátusság hálás lenne érte. Szóljunk az ügyhöz! Előre hittel! Jó kezdetet jó vég keronáz!

Nagy Márton,
szerepi lelkész.

Közélet

Levél a harctérről.

Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr!

Őszinte ember lévén, nem tudom elhallgatni, hogy Méltóságod látogatásáig már-már azt kellett hinnem, hogy a mi szeretteink minket, akik pedig érettük összeszorított ajakkal panasz és szó nélkül küzdünk és szenvedünk — teljesen elfeledtek, vagy kitagadtak.

A mellékelt képek maradjanak fenn örök emlékéül ama napoknak, amikor szerencsénk volt Méltóságodat a körünkben tisztelni és megszeretni.

Csak az, aki itt maradt, tudja értékelni, mily hatással volt Méltóságod látogatása valamennyiünkre. Mit tesz az, itt a harctéren otthonról jött szeretteinket látni, tőlük hallani tudósítást, a világháború

met, de csakhamar elfelejtették e legfontosabb hivatásukat és kiváltképen a nagyobb egyházakban, pusztán a gyülekezet anyagi kormányzásának szerveivé váltak. A század közepén már csak a lekipásztor gyakorol bizonyos, a rendőri felügyelethez hasonlító, fegyelmezést. míg a század második felében lassankint eltűnik az is. Csakhamar megérezte a fegyelem hiányát az egyház s annak elmaradását nyögi ma is.

Hogy az egyház tagjai ma lélekben szinte eltávolodtak az egyháztól s annyira közönyösek, hogy az egyházat és minden egyházi munkát az emberek nagy többsége haszontalannak tartja, hogy a legtöbben már a zegyháznak céltalanságát emlegetik, vagy ha azt tenni nem merik, de fölöle úgy gondolkoznak, iránta úgy éreznek, vele szemben úgy viselkednek: az legnagyobb részben az egyházi fegyelmezés elmaradásának, elhanyagolásának következménye. A szekták keletkezése is jó részben erre az okra vezethető vissza.

Az egyház, érezvén az egyházi fegyelem hiányzását, másfajta működéssel próbálta és próbálja a fegyelmezést pótolni. Célszerűnek látszott erre a belmissziói munkálkodás, melyhez talán eleinte túlzott reményeket fűztek. Ha a belmisszió komoly és alapos, akkor tényleg egyik mellözhetetlen eszköze az egyháznak munkálkodása mezején, de ha csak külső formasággá degenerálódik, visszafelé sülő fegyver. Minden értékessége mellett is azonban, a fegyelmezést nem próbálhatja, mert a belmisszió Krisztus ügyének csak propagálása, míg az egyházi fegyelem Krisztus uralmának külső kifejezése, hogy szent nép és királyi papság legyünk, hogy mi közöttünk Krisztus legyen minden mindenkben. Ugyancsak az egyházi fegyelem pótlását célozná a lekipásztori gondviselést rendszeressé és intenzívebbé tenni akaró 519—1908. ker. kgy. sz. a. kelt szabályrendelet. A szabályrendelet a pres-bíttereket is kötelezi a lekipásztori gondviselés munkájában való részvételre, de több vele az íróasztali és nyilvántartói munka, mint a lélek munkája s így a belső értékkel bíró munka belefut a külső rendtartásba. Inkább kevesebb jegyzőkönyv, jelentés, leltár, statisztika . . . de sok, sok a lélek indításából s a lélek munkájából. Különben is az ilyesmit szabályzatok készítésével elintézni nem lehet, mert hiába ülünk a szabályrendelet megalkotási dícsőség trónján s tesszük fel a szigorú kérdést a nyolcméteres egyházlátogatási jegyzőkönyvben: „Megtartatnak-e pontosan az e.-ker.-nek 519—1908. sz. a. kiadott s a paróchiális körökről alkotott szabályrendeletnek utasításai? s megkapván írásban a jegyzőkönyveket, jelentéseket s az igenlő feleletet, megelégedetten gondoljuk: Ejh micsoda szép rend és micsoda élet van a mi egyházközseinkben . . . mikor mindez csak a türelmes papiroson, a betűkben van meg.

Szabályrendeletek alkotásával az egyházi élet belső bajain segíteni nem lehet. Az alkotott szabályrendeleteket és az életet rendszerint áthidalhatatlan úr választja

el egymástól s a szabályrendeleteket megtartani akaró, pedáns iroda-pap, a mai kor papi ideálja, azt a tátongó úrt merev formalizmussal áthidalja s megkapja felülről: „jól vagyon jó és hiv szolgám!” A fő baj a lelkek mélyén van. Az egyháztalagok előtt idegen az a gondolat, hogy cselekedeteiket, szándékaikat, sőt gondolataikat és érzéseiket is Krisztus megítélése alá kell helyezni, hogy az élet mindenféle vonatkozásában Krisztusnak kell az irányító szerepet vinni. Lelkétől egészen idegen, hogy az egyház Krisztus nevében vagy szellemében az ő magán ügyének tartott erkölcsi viselkedésére irányító, esetleg kényszerítő befolyással is bírjon. Nincs komoly meggyőződése arról, hogy Krisztus a mi Urunk és Királyunk s hogy e földet Isten országává változtatni, Krisztus uralmát érvényre juttatni az egyház legmagasabb hivatása.

Az egyház tagjainak gondolkozását kell megváltoztatni! Elismerem, hogy ehhez először a lekipásztori képzésnek is más irányt kell venni, a lekipásztorokat mélyebb, intenzívebb, komolyabb képzettséggel kell kibocsátani. Elismerem, hogy a komoly belmisszió az eszme propagálása körül sokat tehet, de megoldást egyik sem hoz. A dolog nyitja a hitoktatás és az ezzel kapcsolatos vallásos nevelés, ennek mikéntjétől függ egyházunk jövője. Ha mindennapi iskolában igazi lekipásztori jellegű, teológiát végzett egyéntől nyer a gyermek alapos hitoktatást s e mellett az egyházi vezetés mellett nő és fejlődik 18. éves koráig, ha kellő komolyságú és alapos volt mind a hitoktatás, mind a vezetés, harminc esztendő múlva ismét eljuthatunk az egyházi fegyelmezéshez és azzal együtt a valóban kálvini gyülekezetekhez.

Munkatársakat, komoly, képzett hitoktatókat a komoly lekipásztorok mellé, úgy, hogy minden kétezer lélekre legalább egy hitoktató essék. A hitoktátónak feltétlenül teológiát végzett lelkes egyénnek kell lenni. Itt mered felénk a kérdés: honnan veszünk ilyeneket, mikor pap sem akad elég. A nők közül. Meg kell a teológiát nyitni a nők előtt s ha azt elvégezték, hitoktatói oklevelet adni a kezükbe. A hitoktatói pályát az Isten is a nők számára teremtette, hisz az első hitoktatója mindenkinek nő t. i. az édesanya; miért ne lehetnének akkor tudományosan képzett, teológiát végzett, lelkes nő vallásitanítóink és tanárnőink? A nő hitoktatók vallásos, református keresztyén anyákat nevelnének s azok által megújulhatna a magyar református egyház!

A lelkeknek ettől a megújulásától függ, hogy az egyház teljesíteni fogja-e kötelességét a szegényekkel szemben. A lelkek megújulása nélkül minden, bármily sikerült szabályrendelet végrehajtása mellett is, a szegényekről való gondoskodás kevés értékű alamizsnálkodás lesz csupán; míg ha a lelkek megújulnak s az egyháztalagoknak valódi keresztyén világnézetük lesz, e téren a hit csodákat művelhet. Ha a hit megújulna, egyházközseink nem ismernék a szegénységet s nem kellene

félve gondolnunk arra, mi lesz, ha majd meg talál történni az egyház és állam széjjelválasztása, ami a modern fejlődő élet természetes következménye.

Az egyházközség beléletének felélesztésére s a gyülekezet kálvini jellegének kifejlesztésére a szükséges munkálatokat ily irányban megtenni, az összeülendő zsinatnak, szerintem, egyik legfontosabb feladata, mert máskülönben egyházi életünk, főképen a nagy gyülekezetekben, üres formálizmussá degenerálódván, nagy egyházaink egyszerűen összeroskadnak, elpusztulnak s mint önmagukkal is jótételten pigra massák vagy a pártoskodás torzsalkodásává, vagy a közöny penészének martalékává lesznek, holott az egyetemes református egyház életerejének kellene lenniök. Még talán nem késő, de itt van a tizenkettedik óra! Videant consules!

Gönczy Béla.

Iskola

Polgári iskolai tanítóságra képesítés.

Egyetemes egyházunk, vagy annak egyik-másik szerve kétségkívül sokat tett a különféle iskolaalakulatok létesítése, fenntartása és fejlesztése érdekében s napjainkban különösebben a polgári iskolák felállítására fordítja figyelmét, — mert az idők jelei, mint legelőkeltebben érzett, sőt elsőrangú szükség: a polgári iskolák nyújtotta általános műveltséget emlegetik, ezek előnyeire, hasznaira, áldásaira utalgatnak. De amily fokozott érdeklődés és buzgalom jelentkezik arra, hogy a polgári iskolákat kereső igényeket, a nép gyermekeinek művelődési vágyait kielégítse, ép oly kevés figyelem nyilvánul talán abban a részben, hogy főként a leány-polgári iskolák református szellemmel telített, képesítésüket református intézetben nyert tanító- vagy tanárnőkkel legyenek ellátva.

Az egyetlen állami „Erzsébet nőiskola“ Budapestben — mint a múlt iskola évi elég megbízható helyről vett adatok nyomán írhatom — 900 jelentkező közül csupán 46 okleveles tanítónőnek tud helyet biztosítani, akik t. i. az elemi isk. tanítónői oklevél által rendszerint falura szóló élethivatásuk keretei közül kikiváncsoznak s a városra, vagy nagyobb községbe jutást biztosító polgári iskolai képesítés megszerzését tüzték ki céljukul. Mert, hogy a szatmári zárdában, a közzei és kalocsai róm. kath. intézetekben — talán épen vallásuk miatt — mennyi előítélettel, nehézséggel kell megküzdeni a budapesti intézetből protekció hiányában kimaradt nőtanítóknak, illetve a polgári iskolákra képesítő oklevél után vágyakozó s rendszerint „kitűnő“ előmenetelű leányoknak: azt mondani is felesleges.

Ha református polgári iskolák egyre-másra állítanak fel, nemde természetes a kívánság, hogy olyan — mert ma még nincs — újonnan létesítendő intézmények

is legyenek, hol leányaink a polgári tanító- vagy tanárnői magasabb képesítést *református intézetekben* nyerhetik meg. Nem hiszem, hogy a növevelés ügyét annyira szíven viselő, érte annyit fáradozott Konez Aurelné, debreczeni felsőbb leányiskolai igazgatónő ne gondolt volna már ugyanerre, vagy hogy a főbb dignitásokat mind ne is említsem, pl. dr. Juhász Nagy Sándor ugyanottani igazgatótanácsost is, kinek önálló, helyes gondolatait a növevelés egyik-másik kérdéséről alkalmam volt közelesen hallgatni, érzéketlenül hagyná egy ilyen igazán hézagpótló, szükséges korszerű intézménynek az eszméje.

Milyen szép dolog lenne pl. az „iskolák városá“-ban: Debreczenben állítani ilyet. Ha van már polgári, felsőbb leányiskola, leánygimnázium, tanítónőképző, mért ne lehetne ugyanott polgári tanító- vagy tanárnőképző is, akár szerves összefüggésben, kapcsolatban a már virágzó régi intézetekkel, akár ezektől különállóan? ... A debreczeni református egyháznál bizonyosan nem hiányzik a megértés. Csak a kezdeményező lépést kell valakinek megtenni: a kivitel módzatait aztán megbeszéljük a hívatottak, Sionunknak debreczeni örüllői s erős akarattal, az említettek és más hatalmas tényezők ügyszeretével, tettekre, lelkes munkájával — a református hívek áldozatkészségét országszerte is figyelembe vehetvén, — rövid időn megteremthetik, életre hívhatják ezt a véleményem szerint igen szükséges új intézményt! Az iskolák városának tanügyre mutató, kulturát jelző fényes csillagainak száma ismét szaporodnék egy-gyel. Sok református magyar leány, sőt a magyarországi egész reformátusság hálás lenne érte. Szóljunk az ügühöz! Előre hittel! Jó kezdetet jó vég keronáz!

Nagy Márton,
szerepi lelkész.

Közélet

Levél a harctérről.

Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr!

Őszinte ember lévén, nem tudom elhallgatni, hogy Méltóságod látogatásáig már-már azt kellett hinnem, hogy a mi szeretteink minket, akik pedig érettük összeszorított ajakkal panasz és szó nélkül küzdünk és szenvedünk — teljesen elfeledtek, vagy kitagadtak.

A mellékelt képek maradjanak fenn örök emlékül ama napoknak, amikor szerencsénk volt Méltóságodat a körünkben tisztelni és megszeretni.

Csak az, aki itt maradt, tudja értékelni, mily hatással volt Méltóságod látogatása valamennyiünkre. Mit tesz az, itt a harctéren otthonról jött szeretteinket látni, tőlük hallani tudósítást, a világháború

harmadik évének a végén s püspökünk áldását venni itt az első vonalakban.

Mi valamennyien hálát adunk a jóságos Istennek, hogy ezt megérhettük s kérjük őt, engedje ezt meghálálalunk.

Kerem Méltóságodat, tartson meg bennünket továbbra is atyai kegyeiben s kérje valamennyiünk Atyját, hogy egykor hazaérve, egy boldog Magyarországnak oly nív polgárai lénessünk, mint amilyen harcosa voltunk és vagyunk.

Tp. 417. 1917 július hó 25.

Mély tisztelettel és fiúi ragaszkodással maradok Méltóságos és Főtiszteletű Püspök úrnak

Őszinte híve

Szabó József, százados
a 3. honvédgyalagezredben.

Családi pótlék és ruhabeszerzési segélyhez való igényjogosultságnak megállapításához

Mivel a Lelkészek és segédlelkészek családi pótlék igényének megállapítása céljából a kultuszminiszter úrnak későbbi leírata folytán újabb adatgyűjtések váltak szükségessé s mivel a főtiszteletű püspök úrhoz beérkezett esperesi jelentéseknek egy-némelyikéből az volt megállapítható, hogy e tekintetben bizonyos mérvű tájékozatlanság uralkodik az érdekeltek körében, annál fogva a hivatali közérdeknek kívánok eleget tenni akkor, midőn a megjelent törvénycikknek és kormányrendeletnek a lelkész és segédlelkész urak családi pótlék, valamint ruhabeszerzési államszegélyére is vonatkozó intézkedéseit s azokhoz fűződő megjegyzéseimet szíves figyelembe vétel végett e helyen közlöm:

TÁJÉKOZTATÓ.

A) Családi pótlék igényre vonatkozólag.

I. Az 1912. XXXV. t.-cikk 3. §-a szerint:

„Családi pótlékra igénye van a 2. szakaszban felsorolt olyan alkalmazottnak, akinek legalább egy, az alább megkivánt feltételeknek megfelelő, törvényes, vagy törvényesített édes, vagy mostoha gyermeke van.

Családi pótlék csak ellátatlan s az alább meghatározott életkort még el nem ért gyermek után jár.

Az életkor, amelynek betöltéséig a gyermek szülőjének családi pótlékra van igénye, az első csoportba tartozó alkalmazottak gyermekeinél a huszonegyedik, az isodik csoportba tartozó alkalmazottak gyermekeinél a tizenhatodik életévben állapíttatik meg.

Azt, hogy a családi pótlék szempontjából mit kell ellátásnak tekinteni, valamint, hogy ilyen ellátás élvezésének esetében mikor kell a családi pótléket véglegesen és mikor csak időlegesen megszüntetni, a miniszterium rendeleti úton állapítja meg.”

Az 1917. évi IX. t.-cikk, a családi pótlék igényeknek kiterjesztését a következőkben szabályozza:

14. §. I. „Az 1913. évi XXXV. t.-cikk 2. §-ában felsorolt alkalmazottakon kívül 1917. évi július hó 1-től kezdve családi pótlék jár a tényleges szolgálatban álló következő alkalmazottaknak is:

5. a szabályszerűen szervezett lelkészegységekben működő magasabb képesítésű lelkészeknek, ha évi tiszta jövedelmük az állami jövedelemkiegészítés nélkül a 3000 koronát meg nem haladja;

7. a szabályszerűen alkalmazott segédlelkészeknek, ha évi tiszta jövedelmük az állami jövedelemkiegészítés nélkül az 1000 koronát meg nem haladja;

8. azoknak a hitoktatóknak, akik kizárólag hitoktatással foglalkoznak és illetményeiket egészben, vagy részben az államkincstártól kapják.

14. III. A családi pótlék 1917. évi július hó 1-től kezdve a fizetési osztályra, valamint az élvezett javadalmasítás összegére való tekintet nélkül — az 1912. XXXV. t.-cikk 3. §-ában megkivánt feltételeknek megfelelő minden gyermek után fejenként:

az első csoportba tartozó alkalmazottaknak évi négyszáz (400) korona.

Azoknál a lelkészeknél, akik állami jövedelemkiegészítést egyáltalán nem, vagy az 1913. XXXVIII. t.-cikk 5. §-a alapján csak korlátozott mértékben élveznek, továbbá a fenti I. 6. pont alatti kisebb képesítésű lelkészeknél, valamint a fenti I. 7. pont alatt említett segédlelkészeknél a családi pótléknak együttes összege az évi 800 koronát meg nem haladhatja.

14. §. XII. A fenti I. 5—6. és 7. pontok alatt említett lelkészeknél és segédlelkészeknél az évi tisztajövedelem megállapítása az 1898. XIV. törvénycikk alapján eszközözlendő, de a készpénzbeli jövedelemből annak csak 70%-a vehető figyelembe.”

Jegyzet. A lelkészek és segédlelkészek az első csoportba tartozó alkalmazottak kategóriájába tartoznak s így 24. évet még be nem töltött édes, vagy mostoha gyermekeik irandók össze.

Ellátottnak tekintendő a gyermek, ha legalább 600 korona értékű évi javadalmasítású alkalmazása van, ha bármely olyan iskolai jótéteményt, vagy ösztöndíjat élvez, amely 600 K-át elér, vagy meghalad, feltéve, hogy a jótétemény nem családi alapítványból származik stb.

II. Az 1912. évi XXXV. t.-cikk 9. §-a szerint:

„Méltánylást érdemlő körülmények fennforgása esetén és ha azt a vagyoni viszonyok is indokolják, a miniszter (állami számvévőszék elnöke) — a pénz-

ügyminiszter előzetes nozzájárulásával — családi pótléket engedélyezhet olyan alkalmazott részére is, akinek ugyan nincs a 3. szakaszban megkívánt feltételeknek megfelelő gyermeke, aki azonban legalább két, vele közös háztartásban élő saját jövedelem mel nem bíró családtagot tart el keresményéből."

Jegyzet. A fentebbi 9. §-ban érintett családi pótlékhoz azon lelkészeknek, vagy segédlelkészeknek is igényjogosultsága van, aki a 3. §-ban megkívánt feltételeknek megfelelő egy, vagy több gyermek után már külön is igényvel bír a családi pótlékhoz. Az 1917. évi IX. t.-cikk 14. §-a szerint a gyermekek után járó családi pótlék fejenként 400 koronában állapított meg, míg az 1912. XXXV. t.-cikk 9. §-a alapján a családtagok után engedélyezhető családi pótlék két családtag után annyi, mint egy gyermek után (400 K), három családtag után annyi, mint két gyermek után (800 K), négy családtag után, annyi, mint három gyermek után (1200 K), öt családtag után annyi, mint négy gyermek után (1600 K) és hat, vagy hatnál több családtag után annyi, mint öt gyermek után (2000 K).

A lelkész, vagy segédlelkész által eltartott, vele közös háztartásban élő és saját jövedelemmel nem bíró családtagnak tekintendők:

a) a lelkészeknek, vagy segédlelkészeknek a törvény 3. §-ában meghatározott életkort már elért (tehát 24 éven felül) törvényes, vagy törvényesített édes, vagy mostoha gyermeke;

b) házasársa, testvére, szülője, vagy nagyszülője;

c) házasársának testvére, vagy testvérének házasársa;

d) házasársának szülője;

e) teljes árvaságra jutott, vagyis szülőtlen unokája;

f) testvérének, vagy házasársa testvérének teljes árvaságra jutott, vagyis szülőtlen gyermeke;

g) örökbefogadott, vagy nevelt gyermeke.

B) Ruházatbeszerzési segélyre vonatkozólag.

A m. kir. miniszteriumnak 1917. évi 1870. M. E. számú rendelete, illetőleg ennek I. fejezetében felsorolt alábbi pontok szerint ruházatbeszerzési segélyben részesülnek

az „Egyéb közszolgálati alkalmazottak” közül:

42. az 1913. évi XXXVIII. törvénycikk 2. §-a alapján állami korpótlékre igényvel bíró lelkészek;

43. az 1909. XIII. törvénycikk alapján állami jövedelem kiegészítésben részesülő segédlelkészek;

IV. fejezet szerint „a ruházatbeszerzési segélynek összegei tekintet nélkül a fizetési osztályra, valamint az élvezett javadalmazás összegére, a következők:

a) az I. 1., 2., 3. stb. és a 42—43. pontok alatt felsorolt alkalmazottaknál ötszáz (500) korona.

A III. és IV. fizetési osztályokba tartozó állami tisztviselőknél stb., valamint az I. 42—43. stb. pontok alatt felsorolt alkalmazottaknál pedig, amennyiben a meghatározott kort (24 évet) még el nem ért gyermekkel bírnak, vagy legalább két családtagot eltartanak, a ruházatbeszerzési segélynek fenti összege olyan összeggel emelendő fel, mint amilyen összegű családi pótlékra és a családi pótléket helyettesítő rendkívüli évi segélyre az illetőknek az 1917. év második negyedében igényük lenne abban az esetben, ha az 1912. évi XXXV. t.-cikknek, illetőleg az 1915. évi 2973. M. E. számú rendeletnek határozmányai rájuk is kiterjednének."

Jegyzet. Mint a fentebb idézett 1870—1917. M. E. számú kormányrendelet idevonatkozó szakaszaiból is kivehető, ruházatbeszerzési segély csak a korpótlékban részesülő rendes, valamint a kápláni kongruát élvező segédlelkészek részére biztosított ugyan, de a kultuskormányának fölisztelelt püspök úrhoz intézett leiratából arra lehet következtetni, hogy szóban lévő segélyben a 3000 korona tiszta jövedelemmel nem bíró rendes és segédlelkészek is részesíthetnek fognak. Éppen erre való tekintettel s az ez irányban teendő felterjesztéshez szükséges adatoknak összeírása végett a püspöki körlevél kapcsán újabb (III. és IV. számú) kimutatás űrlapok adatlak ki.

Még végül tájékoztatásul megjegyezni kívánom azt is, hogy a katonai szolgálatot teljesítő, vagy hadifogságban lévő 24 éven alóli ellátatlan gyermekek úgy a családi pótlék, mint a ruházatbeszerzési segélyigényeknek a megállapításánál szintén figyelembe jönnek s annál fogva összeírás végett ezek is bejelentendők.

Debrecen, 1917 július hó 31-én.

Varga Pál,
egyházkerületi számvevő.

1917 október 31.

E nap jelentősége minden kálvinista ember lelkébe be van vésve kitörölhetetlen betűkkel.

Kétségbe vonhatatlan az, hogy mindnyájan ohajtjuk azt, hogy legyen e nap dicső és fényes és világra szóló.

Mert ilyennek kell lennie, hogy megcsodálja mindenki és vonzódjék a krisztusi egyszerűséghez, amely egyik hitelvünk. Lássá meg barát és ellenség! A barát, hogy keblét büszkeség dagassza, az ellenség, hogy beismerje szentegyházunk erejét, hatalmát.

Fel tehát magyar református egyházak! Jertek ünnepelni! Minden magyar református egyház küldje fel képviselőit az emlékünnepre.

Válasszatok magatok közül két olyan tagot, akik az emlékünnepre saját költségükön, tehát egyházközségük megterhelhetése nélkül felmennek.

Csak egy napról van szó, és olyankor, amikor már szűnik a munka.

Óhajtandó, hogy az egyházak vezetői, a lelkészek mennél előbb nyilatkozzanak indítványomra vonatkozólag, hogy ezen nagyszabású akció szervezhető és rendezhető legyen.

Hiszem, hogy indítványom nem lesz „kiáltó szó a pusztában!”

Tiszaroff, 1917 július 24-én.

Dr. Aszalai Bodnár Sándor.
presbiter.

Különfélék

Gyóni Géza.

Évekig hasztalan zörgetett a magyar szerkesztőségek ajtaján; papi palástját ujságíró-kabáttal cserélte föl; egyszer, lelki vivódásában magára lött; mikor ki-gyúlt a világháború irtózatos tüze: önként beállott köz-katonának, átszenvedte az ostromolt furesa nevű vár minden nyomorúságát s közben repülőgépekkel röpitette haza Przemyslben írott verseit; mikor a hír szárnyára kapta: százezer katonatársával fogságba került; Szibériában várta a szabadulás hajnalát, amely reá soha nem mosolygott fel; tépelődő és haragos verseket lopott onnan haza; míg végre jött hollószárnyon az utolsó hír is: öccse meghalt a fogságban a szeme láttára, megkínzott lelke elvesztette egyensúlyát s az örület fekete hidján suhant át a megváltó halálba.

Az irigység is elismerheti, hogy élete: költői volt.

De Gyóni Gézának a lelke is költő volt. A világháború borzalmas zajában esendült föl férfias hangja; második magyar Petőfinek nevezték, mert az életét egygyé kovácsolta költészetével s egyik segítette, vitte a másikat. Szerelmi dalai a legszebbek, pedig ezeket még a háború előtt írta, de a finom szomorúság hamarabb pusztába hangzó Magyarországon, mint a lármás duhaj-ság. Háborús költeményei már hangosabbak és merészebbek, dalaiban furulyaszó és tárogatósiralom kavarg, néha-néha templomi orgonazúgással. Egyéniségét, mint egy porszemet, beleröpíti az Emberiségbe. A biblia és a kard hangja csattan össze verseiben; az eltemetett pap ott áll a katona mögött. Költészete nem program-költészet, hanem életének dalokba tördelése; ez az városnál és Hajdú megyénél sem, hol sok jeles pap

őszinteség, ez az átélés ragadja meg a legjobban az embert. Fogságában írott versei egy lélektani folyamatnak (a feltékenység megszületésének és felóriásodásának) nem annyira művészi, mint igazi megtestesítői. Ezeknek már nincs folytatása. Ha rá gondolunk erre a szép magyar emberre, mindig a következő sorok világában látjuk nemes arcát: „Életemet, e drága pohárt, zengőt, esordúltig vérrel kezembe adom: idők és népek nagy Istene, Sors! Öntözd vele a boldogabb jövődöt.” — Érettünk halt meg, gyászolhatjuk. ++

A debreczei ref. tanítóképzőintézetben a javító- és pótló képesítő vizsgálatok folyó év szeptember hó 3. és 4. napjain tartatnak meg. Az igazgatóság.

Weszprém Zoltánnak. Hajdú vármegye és Debreczen szab. kir. város főispánjának ünnepélyes beiktatása július 26-án, csütörtökön történt meg, előbb a vármegye, majd a város törvényhatósági bizottságának közgyűlésén. Erről az ünnepélyről meg kell emlékeznünk egyrészt az új főispán érdemes személyére tekintettel, aki székét elfoglaló — vagyis visszafoglaló — beszédében is nyomatékkal hangoztatta, hogy „jó kalvinista ember”, — másrészt azért, mert aligha volt még egy főispáni installáció az országban, melyen olyan hatalmas, hallva és olvasva egyaránt nagyhatású üdvözlő beszéd hangzott volna el, mint Debreczen szab. kir. város székházában. Ezzel a beszéddel — melyet a *Buda-pesti Hírlap* (júl. 28. számában) *vezércikkben* méltatott —, mint politikai tartalmúval nem foglalkozunk, csupán annyit említünk fel, hogy a püspök érkezettnek látja az időt az *általános* választójog megalkotására, de sine qua nonnak mondja, hogy a választójogi törvény *magyar-ságunk* biztosítója, sőt erősítője legyen; — továbbá azt jegyezzük fel, hogy a beszédet sűrűn megszakították a terem minden oldalából előtörő tetszésnyilvánítások, végül pedig valóban frenetikus tapsvihár kísérte. A beiktató közgyűlésen jelen volt gróf *Degenfeld* József, egyházkerületünk főgondnoka is. Még egy futólagos észrevétel: a főispánt a közgyűlésbe mindkét helyen more patrio deputáció hívta meg, melynek vezetője a vármegyénél (— hol különben a törvényhatóság nevében *Köblös* Samu h.-bőszörményi gimn. igazgató beszélt —) *Weszprém* István ügyvéd, a városnál pedig *Kardos* László nagykereskedő voltak. Régi magyar szokás, hogy az ilyen deputációk orátorává papi embert tesznek s ezt a szokást nem volna nehéz fenntartani Debreczen

tagja a törvényhatósági bizottságnak. A mindkét helyen méltán ünnepelt főispánt mi is igaz örömmel üdvözöljük.

Juhász Nagy Sándor ügyvédet, debreczeni egyházunk buzgó főjegyzőjét a hajdúszoboszlói választókerületben orsz. képviselővé jelölték s — nem lévén ellenjelöltje — bizonyára egyhangúlag meg is választják. Mi magyar kálvinisták politikai pártállásfoglalásunkban figyelmen kívül szoktuk hagyni (néha túlon túl is) az érdekeltek hozzánk tartozását, amit legjobban mutat a szinmagyar s kálvinista kerületekből választott róm. kath. és zsidó képviselők nagy száma, — azonban annak, ha olyan komoly tehetséggel s értékes munkakerővel, mint Juhász Nagy Sándor gyarapítják az e tekintetben különben sem igen gazdag parlamentünket, őszintén örvendhet mindenki, ha esetleg más politikai párthoz tartozik is.

Kitüntetés. Benkő Lajos hajdúnánási lelkipásztort 40 éves lelkészi jubileuma alkalmából a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. A jubiláns lelkészt mi is őszinte szívből üdvözöljük.

A kálvinista pap torzképe a pesti utcán címmel igen figyelemre méltó módon mutat rá Fiers Elek a Prot. Egyházi és Isk. Lap 30. számában arra hogy kálvinista keresztyén folyóiratra és napilapra égető szükségünk van. A folyóirat kiadásának előmunkálatai megkezdődtek, ezt mozdítjuk elő, ha intelligenciánk név- és lakásjegyzékét eljuttatjuk a Kálvin Szövetséghez. Ki védi meg sajtó útján érdekeinket, ha semmivé törpülünk a sajtó terén?!

Lelkészválasztás más egyházkerületben. Az ippi egyház Csighy Sándor segédlelkészt hívta meg lelkipásztornak, akit július hó 23-án be is iktattak állásába.

Nyugalomba vonuló pápai tanárok. A pápai református gimnáziumnak két érdemes tanára Dr. Kapossy Lucián és Kis Ernő ez iskolai év végén nyugalomba vonult. A jól megérdemelt pihenés esztendeit tegye kellemessé részökre az Úr!

Áttérés. Aldobolyon 23, Uzonban 73 görög keleti család tért át a református egyházba. Legyen Isten áldása a testvériesülés e szép munkáján!

A reformáció jubileuma az erdélyi egyházmegyékben. A reformáció 400-ados jubileumát a *szilágyi közgyűlés keretében*, amelynek kiemelkedő pontjai voltak: az ünnepélyes istentisztelet, mely után a perselyek térfogata szűknek bizonyult az adományok befogadására; továbbá a lelkészi özvegyek és árvák, valamint a református óvónőképző ügyével kapcsolatos határozatok. A *nagynyedői egyházmegye* jubiláris közgyűlése július 7. és 8. napjain volt, amikor is a gyülekezetek aránylagos hozzájárulásával „Közjótékonsági alapot” létesítettek,

melyből minden évben 600 K-t theologus ösztöndíjra, 100 K-t a felsőbb leányiskola és 50 K-t a kolozsvári „Szeretetház” javára adnak.

Az 1917—18-diki tanév. A mult iskolai év a körülmények kényszerűsége miatt tudvalevően oltóber elejétől május végéig tartott. Középiskoláink, eddig megjelent értesítőik tanúsága szerint, e 8 hónap alatt is sikerrel oldották meg rendes évi feladatukat. Most, mikor a várható tüzelő anyag hiány mintegy parancsolólag követeli, hogy az ifjúság testi épségének megóvása érdekében legalább is 2 téli hónapon át szüneteljen a tanítás, türelmetlenül várjuk tanügyi kormányunk ez irányú döntését. Állítólag a külföld már megtette e tárgyban az intézkedést. Nálunk a tavalyi 8 hónapos tanítást véve irányadónak, önkéntelenül kínálkozik a ránk jövő tanévnek: szeptember 1—december 23 (I. félév) és március 1—június 25 (II. félév) szerinti beosztása. A fennmaradó január-február hónapot föl lehetne használni esetleg hadi érettségi tanfolyam rendezésére, mert hiszen e tanfolyam hallgatóinak elég egyetlen tanterem, amelynek fűtése talán mégsem okozna legyőzhetetlen nehézséget. A sürgős intézkedést iskoláink jövő évi tervszerű tanulmányi berendezkedése erősen megkívánja.

Tartalom: Szomjas Gusztáv, Háború — háborúság. — Tárcá: A bibliai számok és a Kabbala. (Folytatás.) — Egyház: Gönczy Béla, Az egyházköztség kálvini szervezete. — Iskola: Nagy Márton, Polgári iskolai tanítóságra képesítés. — Közélet: Szabó József, Levél a harcterről. — Varga Pál, Családi pótlék és ruhabetételek segélyhez való igényjogosultságnak megállapításához. — Dr. Aszalai Bodnár Sándor, 1917 október 31. — Különlék. — Hivatalos Értesítő. 28—31. szám.

Pályázat

a bihartordai református egyházban helyettes tanítói állásra az 1917—1918. tanévre. Évi fizetés: 1. Kézpénz az egyháztól 96 kor. 98 fill. 2. Tandíjpótló államsegély 480 kor. (Csak oklevéllel bírónak biztosítatik). 3. 22 hold 980 □-öl szántó föld 1200 □ ölével. (Javadalmi jegyzőkönyv szerint évi haszonértéke 924 korona; az egyház által, a mai viszonyokra tekintettel, 400 koronára értékelve.) 4. A szőlőskertben 137 □-öl pusztá föld. 5. Lakpénz 200 korona, esetleg természetben törvényes tanítói lakás. 6. Az ismétlődő iskola vezetéséért polgári községtől 80 korona. A földek adóját az egyház fizeti. Kötelesség a reá bízandó osztályok, jelenleg a II—VI. leány-

osztály tanítása. Tanítónök is pályázhatnak. Hattá-
rító 1917 aug. 18. Az állás szept. 1-én elfog-
lalandó.

Bihartorda, 1917 júl. 30.

Vértessy Méric,
református lelkész.

Meghosszabbítás.

A pátrohái református orgonista tanítóságra
e b. lap f. évi 27. sz.-ban megjelent pályázat
határideje f. évi aug. 18-ig meghosszabbított.

Presbyterium.

KÖNYVUJSÁG

Tanulmányok, bírálatok és ismertetések
a magyar és külföldi irodalom köréből.

Szerkesztők: CZEGLÉDY SÁNDOR pápai ref. theol. akad. tanár
Lic. FIZELY ÖDÖN, aranyosmaróti ev. lelkész és SZIMONDESZ
LAJOS, nagybörzsönyi ev. lelkész.

Megjelenik
július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án.

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 10 KORONA

Kiadja: Scholtz Testvérek könyvkereskedése Budapest, IX.,
Ferencz-körút 19., ahonnan bármely egyházi vagy világi irodalmi
termék beszerezhető. Gondos kiszolgálás, előnyös feltételek.

Szenzációs ujdonság!!!

Most jelent meg

Dr. Lencz Géza
egyetemi tanár

Der Aufstand Bocskays und der Wiener Friede

című munkája. A debreczeni m. kir. tud.
egyetem tudos professzorának eme nagy-
értékű munkája több esztendei kutatás alap-
ján a reformáció jubileumi ünnepére
készült, s habár célja első nagy vallás-
szabadsági törvényünk létrejövetelét kül-
földön is ismeretessé tenni, joggal szá-
mithat a hazai szakkörök figyelmére is.

**Ára a 296 oldalra terjedő 20 képpel
diszitett kötetnek 10 korona 40 fillér.**

MEGREDELHETŐ:

Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatalában
Debreczen.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000.000 korona volt.

Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

!! Most jelent meg !!

Baksay Sándor

összegyűjtött irodalmi dolgozatai. Sajtó alá rendezte Kéky Lajos, kiadta a Kiszalud-Társaság.
A 3 kötet ára portóval együtt K 25.20.

A gyakori. lelkipendozás.

Írta: Páhy József református lelkész.
Ára portóval K 5.—.

Öt prédikáció.

A 400-ik évfordulóra. Írták: dr. Kecskeméty I., dr. Kenessey B., dr. Ravasz L., dr. Révész I. és Nagy Károly.
Ára portóval K 2.20.

Határmesgyén.

Egyházi beszédek és imák a 400-ik évfordulóra.
Írta: Paulik János ev. lelkész.
Ára portóval 70 fillér.

Kaphatók:

Kókai Lajosnál

Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.

HIVATALOS ÉRTESEITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

428—1917. szám.

1877—1917. sz.

Körlevél

a kebelbeli Nagytiszteletű Esperesi Hivatalokhoz.

Vonatkozással Nagytiszteletednek a Hivatalos Értesítőben f. év április hó 26-iki dátummal 2729. sz. a. történelmi és művészi becsü harangok felmentése tárgyában közzétett intézvényemre adott előterjesztésére, hivatkozással a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak folyó évi július hó 17-én 11,344. elnöki sz. a. kelt intézvényére, a böles vezetése alatti egyházmegyék tudomása s az érdekelt egyházközségekkel való szives mielőbbi közlés végett értesítem, hogy Önagyméltósága által a kassai es. és kir. katonai parancsnokság területére eső egyházak közül a

Szabolcsvármegye: Tiszadob 1640, Benk 1652, Zsurk 1655, Nyirbátor 1640, Tiszaberczel 1638, Vaja 1694, újra öntve 1766.

Beregvármegye: Beregardó 1692, Beregsurány 1700, Bilke 1636, Derczen 1635 előtti, Gát 1650.

Ugocsa megye: Tiszaszirma XVI. század. Szöllősvérgárdó 1700 előtti.

Szatmármegye: Apa 1634, Avastúváros 1640, Miszmogyorós 1647, Érdengeleg 1595, Hodász 1645, Jármí 2 drb 1602 és 1641, Papos 1700 előtti, Szaniszló 1700 előtti, Szamosbecs 1686, Szamosályi 1560, Szamosújlak 1647, Szamostatárfalva 1650, Fehérgyarmat 1587, Kísar 1641, Kísszekeres 1646, Kölcse 1668, Mánd 1595, Vámosoroszi 1586, Szatmár 1633 és Szatmárnémeti 1805.

A temesvári es. és kir. katonai parancsnokság területére eső egyházak közül a

Biharmegye: Jákóhodos 1648, Kismarja 1616, Fugyivásárhely 1673, Tépe 1646, Érmihályfalva 1491, Micske 1693.

Hajdumegye: Debreczen 1636, Püspökladány 1896, Rákóczi György eredetű.

Csanádmegye: Makó 1787, II. József lovasképevel és

Csongrádmegye: Szentés 1799-ben készült harangok a hadicélokra való igénybevétel alól felmentettek. Bár az ügy sürgösségére tekintettel az érdekelt egyházakat külön is értesítettem a szokott rendtől eltérőleg, azonban nem tartom feleslegesnek, ha Nagytiszteleted alkalmas módon méltóztatik külön értesítésükről is gondoskodni.

Atyafiságos szeretettel
Debreczen, 1917 július hó 15-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1—2

Körlevél

az összes kebelbeli Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalokhoz.

A kassai es. és kir. katonai parancsnokság f. hó 23-án B. A. 7687. sz. intézvénye alapján mihez tartás és tudomás végett értesítem Nagytiszteleted, hogy a kassai katonai parancsnokság területére eső egyházközségeknél újabb harangleszerelés folyó évi augusztus hó 1-én fog kezdődni. Egyben értesítem, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr által már fölmentett harangokon kívül, mindazon templomoknál, melyeknél különben egyetlen harang sem maradna, a legkisebb harang egyelőre meg fog hagyatni.

Tisztelettel vagyok

Debreczen, 1917 július hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetés.

A hetei református egyház presbiteriuma hősi halál folytán megüresedett kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. Lakás kerttel. 2. Hét kat. hold föld jövedelme 3. Készpénz az egyház pénztárából negyedévi előleges részletekben 590 korona. 4. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: Hat vegyes osztálynak és ismétlősöknek tanítása egyhker. tanterv szerint. Kántori teendők ellátása.

Pályázati kérvények augusztus hó 20-ig a lelkeszi hivatalhoz küldendők, (Hete, u. p. Tarpa, Bereg m.) Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Hete, 1917. évi július hó 18-án.

Zámbory Sándor,
református lelkesz.

2—3

Pályázat.

A diszadobi református egyház (Szabolcs m.) helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése havoként: 100 kor. és lakás. Tanév 8 hónap. Kötelesség: 2 közép osztály tanítása. Pályázhatnak tanítók, tanítónők, tanítójelöltek és óvónők. Pályázatok a református lelkeszi hivatal címére küldendők augusztus 25-ig.

Tiszadob, 1917 július 26.

Tóth Lajos,
református lelkesz.

Pályázat.

A debreczeni református főgimnáziumban az 1917—18. évre az egyik katonai szolgálatra behívott rendes tanár helye latin-német vagy latin-magyar szakos tanárral, vagy tanárjelölttel fog betölteni. Évi fizetés 2000 korona és az állami háborús segély. Az állást f. é. szeptember 1-én kell elfoglalni. Pályázók felszerelt kérvényüket (születési, képesítési, vagy tanulmányi és szolgálati bizonyítvány, az egészségi állapot és a katonai viszony igazolása) augusztus hó 15-ig a debreczeni református főgimnázium igazgatóságához küldjék be.

Debreczen, 1917 július hó 27.

Karai Sándor,
főgimn. igazgató.

Pályázat.

A nagyrabéi református presbiterium pályázatot hirdet a választás folytán megüresedett *organista-fitanítói* állásra. Javadalom: I. lakás, mely áll 3 padlózott szoba, 1 zártkonyha, kamara, 1 pincéből és 1 istálló. 1 sütő. 1 ólból; haszonélvezeti értéke 300 kor. II. 21 h. 1229 □-öl szántó föld, 757 □-öl rét, 504 és 123 □-öles két kert. érték: 1208 K 43 fill. III. 27-91 m/m. buza, 446 K 56 fill. 12-59 m/m. árpa, 163 K 67 fill., 90 db. csirke 72 K (mind pénzül kapja most); összes érték: 682 K 23 fill. IV. Szántásváltás: 25 K. Belsőtakarítás 27—916 sz. presbiteriumi határozat szerint: 50 K. V. Kézpénz az egyháztól: 347 K 56 fill. VI. Ismétlős fiúk vallástanításaért: 25 K. Községtől: 97 K. VII. Esetleg igazgatótanítói díj: 200 K összesen: 2635 K 42 fill. lakbérértéken kívül. A földek adójából 38-56 fillért tanító fizet. Ez idő szerint a II—VI. fiú osztályt vezeti, de a presbiterium fentartja magának a jogot arra, hogy a megválasztott tanítót a szükséghez képest bármely osztály vezetésére áthelyezhesse. Templomi istentiszteleteken — temetéseknel is — organázni tartozik; kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet végzése, énekkar szervezése és vezetése az ő tiszte. Lelkeszi minősítéssel bírónak előny adatik. Orgonázási képesség bemutatása kívánatos. Katonai viszony okmányilag igazolandó. Szövetkezeteknél mellékjövedelemre kilátás. Posta helyben. Vasut állomás: *Sáp*, Püspökladány—Nagyvárad közt. Pályázati határidő augusztus hó 15.

F. Varga Lajos,
református lelkész.

1328—1917.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni református egyház pályázatot hirdet a visszalépés folytán megüresedett Nyilas-telepi fiútanítói állásra.

Fizetés: 1. Törzsfizetés az egyház pénztárából 1200 korona. 2. Tüzifa nős tanító részére 14 köbméter, 91 korona értékben; nőtlen tanító részére 10 köbméter, 65 korona értékben. 3. Fizetésekiegészítés államsegélyből az 1913. XVI. (tizenhatodik) törvénycikk szerint. 4. Újabb intézkedésig pótlék az állami tanítók fizetése arányában, az egyház pénztárából a 184,981—1913. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet által meghatározott mennyiségben és szolgálati években. 5. Lakás természetben, vagy lakbér, ez utóbbi újabb intézkedésig, az 1913. XV. (tizenötödik) t.-c. 5. §. III. számú rovata szerint, azon fizetési osztálynak megfelelőleg, amelybe a megválasztandó tanító az 1913. XVI. (tizenhatodik) törvénycikk alapján sorozva van.

Kötelesség: egy, vagy két osztály, rendkívüli esetekben több osztály tanítása, a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint. (Leányok tanítója csak nős ember lehet, vagy ha nem az, egy év leforgása alatt megnősülni tartozik s osztályában a női kézimunka tanítására, vagy taníttatására is köteleztetik.)

A pályázati kérvényhez csatolandók: a) keresztlevel; b) oklevél; c) időrendben esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány; d) legújabb keletű orvosi bizonyítvány; e) az állam vagy más hitfelekezeti tanítóképezdéiben nyert oklevél mellett a vallástanból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából, valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok az 1917. év augusztus hó 15. napjának délutáni 5 órájáig, Szele György iskolaszéki elnökhöz, (Ferencz József-út 37. sz.) küldendők, vagy adandók be. Hadbavonult tanítók helyett a pályázatot hozzátartozóik is beadhatják.

A megválasztott tanító az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását 1917 szeptember 1-én elfoglalni köteles, — s a debreczeni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja.

Vidékről költözési költségei 100 korona erejéig megtéríttetnek.

Kelt Debreczenben, 1917 augusztus hó 1. napján.

Márk Endre sk.,
főgondnok.

Dicsőfi József sk.,
lelkészelnök.

Dr. Juhász Nagy Sándor sk.,
főjegyző.